

2 PEDRO

Ná yoho ra sɔcuɔ bi 'yo't'a ra Pedro

Ran zengua

¹ Nugä dra Simón Pedrogä, rá 'yɛhɛgä ra Jesucristo, nɛ ma 'bäigä'be a. Dí pɛnh'nahɛ ra sɔcuɔ ja ua, ngue gätho n'dat'a dí ɛc'yɛihɛ a bi zängahɛ Ojɔ. Nɛ 'da nan zimanhogdahɛ Ojɔ, nguetho 'da í hoga thohohɛ ra Jesucristo, nu'a ma Ojɔhɛ a nɛ mam pørpatehɛ a.

² Dí äp Ojɔ man'da gui pɔhmbɛ a, nɛ ma Hmuhɛ ra Jesús. Nɛ man'da gui hyɔhmbɛ rá mate, nɛ man'da da hyu ni mbɛihɛ bɛya.

Nu Ojɔ i ørcahɛ dan jahɛ tengu a

³ Nu rá ts'edi Ojɔ bi 'dajɛ 'bɛ'a gätho ga homhbɛ ngue dam 'bɛhmbɛ ra 'da'yom'bɛi, janangue'a bi zä bɛ dá tɛnhdɛ Ojɔ. Nguetho dá pɔhmbɛ a bi zoncahɛ 'darbɛ dam 'bɛhmbɛ bɛ bí ja rá ts'edi mixte.

⁴ Nɛ nangue rá ts'edi i ørcahɛ ran ho mixte thoho ngue mím ma, nguetho i ørcahɛ dan jahɛ tengu a, ngue in yɔnjɛ bɛ ja rá ts'o'yu ra ximhäi i øt' ran ts'iyate.

⁵ Nɛ nu'bɛ dí pɔhmbɛ in yɔnjɛ Ojɔ nangue ra ts'o'yu, ɛmmɛ ga hɔdumbɛihɛ ga øthɛ 'bɛ'a mangua 'bɛ. Ya dí ɛc'yɛihɛ rá mate bi hogahɛ. Pɛ hinga hønt'a, nuya ga øthɛ yɛ hogant'øt'e. Nɛ hinga hønt'a ga øthɛ yɛ hogan t'øt'e, pɛ man'da ga homhbɛ dan xähmbɛ ga pɔhmbɛ rá 'yu Ojɔ.

6 Nε hinga hønt'a dan xähmbu rá 'yu Oja, pe man'da ga samzehe ma mbuihu. Nε hinga hønt'a ga samzehe ma mbuihu, nε man'da ga sethu. Nε hinga hønt'a ga sethu, nε man'da hønt'a Oja gam bεmhbu.

7 Nε hinga hønt'a ga øthu ngue gam bεmhbu Oja, nε man'da ga fäx ma mi 'yεc'yεihu. Nε hinga hønt'a ga fäx ma mi 'yεc'yεihu, nε man'da ga huεju gätho yu ja'i.

8 Nε nu'bu εmme ga humbi ga øthu u im mangua, dyu hoga mbefi gahu a ma Hmuhu 'bu, nε da zä ga fäx ma mi ja'ihu buya, nguetho dí pah ma Hmuhu ra Jesucristo.

9 Pe nu'bu hin ga øthu u im mangua, hin dí cuthu xun ho ran nequi ma mbuihu 'bu. Nguetho dí pumbeni thohu ngue m'be't'e ma mbuihu nanguue yu ts'oqui mi øthu.

10 Pe ma zi cu'ahu, εmme ga hadumbuihu ga uhmbu ngue yá thahni gahu Oja, ngue bi zoncahu a. Nε nu'bu din jabu ga øthu, hin hapu ga tanju 'bu.

11 Nε din johya Oja 'bu dá cuthu bu di manda rá ts'edi mazai a ma Yantehu ma Hmuhu ra Jesucristo buya.

12 Janangue'a thocpa thoho dín nde ga beñ'nahu na mangua, madague'bu guí pahmahu a, nε guí zanthu bu ja ram hma majuani ngue bi si ahü.

13 Pe man'da xun ho 'bu ga thoqui ga 'yomfëni ahü, ngue gätho yu pa dí 'bucä ua gätho ma ngøc'yëi, ga ja ahü guim bεmhhu a dá xi'ahü.

14 Nguetho mits'utho da zøn ra pa ngue ga soh ma ngøc'yëi, ngubu bi xicä ma Hmuhu ra Jesucristo.

15 Janangue εmme dí humbi dí xi'ahü,

n'damhma thocpa thoho guim bεmhbu a 'bu dá mbagä.

Dá nuhe rá ts'edi mixte ra Cristo ngue ma däsεhe

¹⁶ Nugä xtá xi'ahbu nangue rá ts'edi ma Hmuhbu ra Jesucristo, din ja 'bu bá εcua mahøn'a a. Hinga ngu mi'da yu ja'i im bεnse 'da yu cuento ngue ní hyät'a n'da. Pε nu'a dá nuhe, gue'a dí m mamhbe a. Nε gue'a xtá xi'ahbu a, nguetho dá nusεhe rá ts'edi mixte ra Cristo ngue ma däsεhe.

¹⁷ Gue'bu má øhmbe n'dandj rá nde Oja bí 'yεh mahεts'i mixte thoho, nε gue'a í 'yεspa a rá Ts'ant'ubbu mi 'yεna: “Guehna ma Ts'ant'ugä na, ngue εmme dadí huεcä na, nε ní hyu ma mbui na,” bi 'yεn Oja. Nε bi japi εmme bi nεcthoho.

¹⁸ Nε majuani dá øhmbe rá nde Oja bí 'yεh mahεts'i, nguetho 'darbbu mi 'buhmbe ra Jesucristo bu ja ra t'øhø guepu bin ya.

¹⁹ Janangue'a man'da da zä ga paħmbu majuani a mi hmam bu ja yú søcuä yu pøngahya maya'bu, ngue mi ma nangue ra Cristo ba εhε, nε din ja rá ts'edi mixte. Nε nu ram hma man t'o't'i, xun ho 'bu thocpa thoho ga honi ga paħmbu, tengu'bu ra nyot'i di yot'ua ja ra 'bexui, gue'bu go bi zøn ra pa ngue da mbudi gan nuhu yu hmεpya ngue udi ya ba εpu ra Hmu, ga paħmbu xun ho 'be'a man t'o't'i buya.

²⁰ Nε m'bet'o thoho ga paħmbu ngue xinga n'da ra ja'i sä da bāse n'da rá t'øhni Oja 'bu hin nangue a rá Hogandahi di zedi.

²¹ Nguetho nu'bu yú pøngahya Oja ma'ueque yú mbui, him bi bεnse a ram hma bi 'yo't'bu, pε guesε a rá Hogandahi Oja bi bεnbi 'be'a bi 'yo't' 'bu mi 'yo't' rām hman Oja u.

2

Dim 'buh yu hyäte xänbate

¹ Ne mi 'buhmbu 'da yu hyäte pøngahya yu ja'i israel maya'bu, ngutho ah, gam 'buhmbu 'da yu hyäte xänbate. Ne yu zandate tho, nguetho di cu't' yüm hmanse 'bu im man rámhman Oja. Ne nangue u yüm hma dí m 'be'a n'da u. Ne hingui ørpa rá pähä a ra Hmu ngue bi gurba yú ts'oqui. Janangue a ja xun dambeni, ya xím 'bedi.

² Ne xun ngu da den'na dí 'yøt' yú pähäzehu u yu hyäte xänbate. Janangue da mba nthenni thoho a ra 'yu majuani.

³ Ne xmmu da nde da hyä ah nangue yum hma mahotho, nguetho da nde gui juthu u. Pe ya maya'bu thoho bi ts'anni da nu yun unbi u, tengu øt'u, ne guehma da nu nguetho hingui pa ma pumbeni 'be'a da nu.

⁴ Nguetho xinga gue'u yüm 'behni Oja mahets'i bi yam 'bu mi 'yøt' ra ts'oqui. Ne'u bi hyøtru ja ra 'bexui, bi dat'i con yu cadena, gueru bi got'u, da dømp'u ran juanbi.

⁵ Ne xím bi yan yu ja'i 'bu maya'bu a Oja, hinda hønt'a ra Noé, ngue bi 'yεc'yεi Oja, ne bi xih yu ja'i xtá 'yøt' ran ho. Ne hønt'u yotonja'i min 'yohu ra Noé bi yan Oja 'bu mam bá penh ra 'ye, bin ja ra dambant'i gätho ra ximhäi nangue u yu ts'om'bäi mi 'bi.

⁶ Ximanguetho a ra hnini Sodoma ne Gomorra, bi nu ran ts'embi ne bi gohi bim 'bospi u. Janangue'a nu Oja i urcahu 'be'a din jap u yu ja'i hinguin nde da den Oja.

7 Pɛ bi yʌn a ra Lot ra hocja'i a. Nɛ nu'a ɛmmɛ madin xɔmbɯi nangue ɯ yʌn t'ɔt'e ɯ mi sǎnzɛɛ 'bɛ'a mi ɔt'e.

8 Nɛ ɛmmɛ madi ɯnba rá mbɯi a ra hocja'i, nguetho n'dapa ngu n'dapa min nu yʌn t'ɔt'e xɯn ts'o nɛ mi ɔh yʌ ts'ore 'bɯ 'darbɯ mi 'bɯhmbɯ bɯ ra hnini Sodoma.

9 Janangue'a dí pǎhmbɯ ja rá ts'ɛdi Oja i färpa yʌ mbɯi ɯ to'o mbɛn Oja, hin da 'yɔt'e tengu ɔt' yɯ ts'om'bäi 'bɯ 'darbɯ i 'bɯhmbɯ. Nɛ i ja rá ts'ɛdi Oja da gorbɯ ja ran ɯnbi ɯ yɯ ts'om'bäi, nɛ ya in nu ya gǎtho yɯ pa tɔmp'ɯ ran juʌnbi ɯ.

10 Nɛ nu'ɯ 'da i ɔrpa yʌ pǎhä yʌ ngɔc'yɛi, man'da da nu ran ɯnbi ɯ. Pɛ di ts'on yʌ mbɯi ngue i ɔzɛɛ yʌ pǎhä zɛɛ, nɛ i san ma Hmuhɯ ra Cristo. Nu'ɯ yɯ zambɯi ɯ, nɛ yɯn 'yɛts'i ɯ, i thenda ɯ to'o ja yʌn t'ɛdi, nɛ hingui su.

11 Pɛ nu yʌm 'bɛhni Oja mahɛts'i man'da i ja yʌ ts'ɛdi nɛ yʌn t'ɛdi xinda gue'ɯ yɯn 'yohɯ i sante, pɛ i su di cospa ran ts'ante ɯ go i sante, nguɛpɯ ja rá hmi Oja.

12 Tengu yɯ zu'uɛ i 'bɯcua ja ra ximhäi, i ts'änba ɯ ngue da fɛnt'i nɛ ma zä dim 'bɛdi, nɛ nguetho ɯ yɯ hyäte xänbate. Nɛ i sani 'bɛ'a hingui pǎdi. Nɛ nu'bɯ bi du, hɔnt'a ran ɯnbi mazai da nu.

13 I ɔt' ran ts'o, pɛ hɔnt'a ran ɯnbi da dǎhǎ. Nɛ im bɛni ngue ran johya 'bɯ di thoc'a ní 'yɔt' yʌ pǎhä zɛɛ gǎ ra pa. Nɛ nu'ɯ tengu yɯn ts'oni nɛ yɯ mbɛdi bɯ guidím pɛtihɯ, nguetho di johya i ɔt' yʌ pǎhäzɛɛ 'bɯ guí sihmɛhɯ ɯ.

14 Nɛ hɔnt'a ran 'yomt'ɛni im bɛm 'bɯ i hand yɯ xisu, nɛ nǎm'bɯ sä da 'yɛ'ts' yʌ ts'oqui. I hä't'ɯ 'da hinga na ɛc'yɛi xɯn ho, nguetho nu'ɯ thocpa thoho

y_u ziyate. P_ε Oj_ɑ di _unba _u.

15 Nguetho bi zoh ra 'yu x_un ju_ɑni, bi mbase b_u ma'ueni. N_ε i t_εn ra 'yu mi t_εn ra p_øngahy_ɑ Balaam, r_ɑ ts'_unt'_u a ra Beor, nu'a _εmm_ε mad_i ho din ju't'i nangue y_u ts'oqui mi _øt'e.

16 P_ε bi h_εcpa Oj_ɑ 'b_u n'dand_i, ngue bi japi bin y_ɑ r_ɑ fani hingui s_ɑ din y_ɑ. P_ε bin y_ɑ r_ɑ fani ngue bi h_εcpa a ra p_øngahy_ɑ, ngue hin da 'y_øt'a ra ts'oqui mi _εna x_tɑ 'y_øt'e.

17 P_ε nuya y_u hy_ɑte ya, tengu n'da ra hy_ɑdo _εna i po b_u ra dehe, p_ε nte po b_u. N_ε tengu y_u g_üi i tuxta ran d_ɑhi, s_ɑ _εna din 'ye. N_ε nts'_änni ra 'b_εxui man'da x_um pothi da nu _u, tengu _u, g_ätho y_u pa maz_i.

18 Nguetho _εmm_ε x_u ngu 'b_ε'a ma, p_ε hin'y_u 'b_ε'a nam b_øni. N_ε i h_ät y_u j_ɑ'i mi _εna x_tɑ 'uep_u ja ra ts'o'yu. N_ε x_ø i xifi d_ɑ 'y_øth_u y_u ts'oqui, n_ε _εmm_ε da 'y_ørpa y_ɑ p_äh_ɑ y_ɑ ng_øc'y_εi, n_ε im b_εni nte din japi.

19 N_ε i xifi, math_øgue thoho ah_u, njon da z_ɑmp ah_u 'b_u gui t_εngahe, s_ɑ _εna. P_ε i f_εhni _u, nguetho gues_ε _u i s_ɑm ra z_ith_u _u. Nguetho nu'b_u bi d_ɑp ra ts'oqui n'da ra j_ɑ'i, ya r_ɑ 'y_εh_ε ra z_ith_u a b_uya, n_ε hingui s_ɑ da mba math_øgue nangue y_ɑ ts'oqui.

20 Nguetho nu'b_u n'da ra j_ɑ'i bin y_ɑni nangue r_ɑ ts'o'yu ra ximh_äi, nangue bin x_äh r_ɑm hma ma Hmuh_u mam p_øteh_u ra Jesucristo, p_ε nu'b_u da mbengui mah_øn'a, hingui s_ɑ da b_øm b_u ja y_u ts'oqui mah_øn'a a. N_ε nub_uya man'da x_un ts'o da 'y_øt'e xinda gue'a mi _øt' 'b_u him mi p_ɑh ra Cristo.

21 Janangue'a nu'_u to bi mbenc 'b_u ya mi d_u'mi da b_ɑ'a ra hoga'yu, man'da x_un ho 'b_u hin x_ti d_u'mi, nguetho bi hy_εtho r_ɑ hogant'_εdi Oj_ɑ 'b_u mi s_änbi.

22 Nε bi 'yøt'e tengu man t'o't'i: “Tengu'bu n'da ra fo'yo bi zi mahøn'a yú ts'odi xí zani. Nε tengu'bu n'da ra ts'udi bi 'yo mahøn'a ra bøhäi 'bu xín hi.”

3

Ra Cristo bi ma majuañi ba εh mahøn'a

1 Ná yoho na ra søcuą dí ot'ahu ya, ma zi cu'ahu. Nε nu gätho yoho yu søcuą n'dat'a dí m bēni man'da ga bēn'na ni hogan 'yomfēnih.

2 N'damhma guim bēmhb u yu m hma mi ma mam'bet'o u yú pøngahyą Ojå. Nε guim bēmhb mam hmamhbe dá xi'ahe, ma 'bäi gähe ma Hmuhu ra Jesucristo, nε ma pørpatehu a.

3 M'bet'o thoho ga pähmbu 'be'a din ja 'bu rán zegui yu pa. Di nequi 'da yu 'yuspaate da dentho ho ra 'yu majuañi, gue'u zai øt' yú pähä zεhe.

4 Nε da 'yεna: “Haru gán yah u ngue bi xi'ahu ra Jesucristo ba εh mahøn'a, nε hin jam'bu i sä ba εhe. Nε gue'bu go mi 'bu u ndu ma ngurba bøtahu maya'bu thoho, guexta'a i ja, gue'bu go rá mbudi ra ximhäi,” da 'yεna.

5 Pε nu' u 'da i εna, i εna nguetho di pumbēni tho 'be'a bin ja maya'bu, nε hinguin nde da badi, ngue bi juah ra ximhäi Ojå nangue ra dambant'i. Nguetho xí 'yøt' Ojå mahęts'i nε ra ximhäi nangue rám hma. Nε bi japi bi bøx pu ja ra dehe a ra häi, nε gue'a ra dehe in 'yøt' ra häi.

6 Pε guet'a ra dehe bi juah ra ximhäi mi ja, ngue bi mbant'i.

7 Nε nuya mahęts'i nε ra ximhäi ngue i ja ya, Ojå i sänni di juadi mahøn'a. Pε i tø'mi da zøn ra pa ngue

bi ma ba penh ra sibi ua ja ra häi, gue'a ran unbi da 'yøt'a Ojå a nanguie yu ts'om'bäi.

⁸ Ma zi cu'ahu, hin ga pumbeni thohu ngue nu'a dí emfu n'da mahuahi njeya, da zä da 'yæn Ojå n'dapa tho bu nam ben a, ne nu'a dí emfu n'dapa thoho, da zä da 'yæn Ojå n'da mahuahi njeya bu nam ben a.

⁹ Ne hingui danyhei Ojå tengu im man i 'da, guemhma da 'yøt'e 'be'a bi ma da 'yøt'e. Pei tøgba hu Ojå da zøni ga coh ma mbai hu, nguetho in nde xinga n'da dam 'behmbu.

¹⁰ Pe nu'bu bá eh ra Hmu, tengu'bu ba e'a n'da ra be'bu bin xui, hinga mfa di 'be'a ma ora da zøhø. Ne di juadi gätho u di nequi mahets'i, emme din thoni ndøspi, ne gätho 'be'a i ja da mbunt'i ngue nám pa. Ne gätho ra häi, ne gätho 'be'a bi 'yøt' yu ja i ua ja ra häi, gätho din zø u.

¹¹ Janangue'a nte man ts'o da ben ma mbai hu, ne thocpa thoho gan numansuhu Ojå, nguetho dí pahmbu da mbunt' ra ximhäi ra sibi.

¹² Ne nuya din dømdahu da zøn ra pa bi man Ojå, ngue da 'yuh mahets'i, ne dim 'bedi gätho jabu. Ne din hyegui 'be'a gätho i ja nanguie ra sibi. Ne dí xønhdu din ja n'dihi a.

¹³ Nguetho dí tømdahu ma'da'yo mahets'i ne ra ximhäi, tengu bi ma majua ni Ojå, ngue din zam bu ran ho.

¹⁴ Janangue'a, ma zi cu'ahu, nu'bu dí tømhbu ngue din ja, ga humbi gan nde da numanhoju ra Cristo 'bu bá eh da 'yøt' ran ts'ut'abi. Ne nte man ts'oni, ne nte man dupate da dingahu 'bu bá eh pu ya.

¹⁵ Ne gam be mhbu ngue i set rá mbai Ojå, i tøm'i

dim pø'ɥ 'bɥcua ja ra ximhäi. Tengu thoho bi 'yot'ahɥ ma zi cuhɥ ra Pablo nanguε rán 'yomfɛni bi un Oja.

¹⁶ Nε mbε gätho yú søcuɥ bi 'yo't'i im ma tengu dí ot'ahɥ ya. Pε xɥn hɛi da fɛdi 'bε'a nam bøn'i 'da yɥm hma bi 'yo't'a ra Pablo. Nε 'bɥ'i 'da him bin xädi nε him bin zɥm bɥ ja ram hma. Jananguε'a nu'bɥ sä im man'a rá t'ohni ra Pablo, oge mi'da yú t'ohni Oja, pε hinga gue'a bɥ na hma. Nε gue'a ím 'bε'i 'da a.

¹⁷ Pε nu'ahɥ guí pɥhmbɥ ngue ngubɥ da 'yøt'i 'da yɥ ja'i. Jananguε'a gam fähmbɥ hin da zix'ahɥ bɥ rá 'yu Oja gmí zɥmhbɥ, guεpɥ i yɥ ɥ yɥ ja'i i honse yúm hmansε.

¹⁸ Pε man'da damí pɥhmbɥ rá mate ma Hmuhɥ ra Jesucristo, nε ma pørpatehɥ a. Nε nu'a ga εspahɥ a ya, nε gätho yɥ pa mazai. Nε gue'a gam bεmhɥ a ya. Hønt'a dí xi'ahɥ ya.

**Ra 'da'yonhogui nangué ma Hmuh[†] ra
Jesucristo
New Testament in Otomi, Eastern Highland
(MX:otm:Otomi, Eastern Highland)**

copyright © 1974 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Eastern Highland

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomí, Sierra [otm], Mexico

Copyright Information

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Eastern Highland

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
eed5311a-6154-516f-aead-3829b2989366